

Visitatierapport Montessori College Arnhem, 2014

Eindscorelijst visitatie voor erkenning van vmo scholen

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. De doelstellingen worden breed gedragen in de school. 				X
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap. 				X
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid. 			X	
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt.				
<i>Norm voldoende: 1.1</i>				Voldaan
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel. 				X
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school stelt de leerling boven het vak. Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen . 			X	

<p>2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. • De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. • De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. • De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem. 			X	
<p>2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). • Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. • Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. • De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats. 				X
<p>Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i></p>			<p>Voldaan</p>	
<p><i>3. Didactische uitvoering</i></p>				
<p>3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. • De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. • De school bevordert samenwerking tussen vakken. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod. 				X
<p>3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten. 			X	
<p>3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. • Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. • Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. • De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten. 				X

<p>3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbijbehorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie). 			X	
<p>3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners. 				X
<p>3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen. 			X	
<p>3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectieinstrument voor leerlingen. 				X
<p>3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken. 				X
<p>De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria</p>				
<p>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</p>		<p>Voldaan</p>		
<p>4. Opbrengsten</p>				
<p>4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom. 				X

4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden. 				
De opbrengsten worden verantwoord.		Voldaan		
Norm voldoende 4.2				
5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. Leerlingen hebben invloed in de organisatie. Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad. 				
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad. 				
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers. 				
De organisatie voldoet aan montessori criteria		Voldaan		
Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3				
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i>				X
<ul style="list-style-type: none"> De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent. 				
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.	Nvt			

<p>6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. • De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde. 				X
<p>Het docententeam is montessori deskundig.</p> <p>Norm voldoende: 6.2, 6.3</p>				<p>Voldaan</p>

Eindbeoordeling	
Verlengen erkenning	Alle standaarden voldoende

Visitatie uitgevoerd op 24 en 25 maart 2014
 Visitatiecommissie:
 Benno Elsen (voorzitter)
 Vera Arents (basisonderwijs)
 Theo Jaspers (Montessori College Oost)
 Tim Loos (Zernike College Montessori)
 Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Inleiding

Bij de visitatie van het Montessori College Arnhem ging het om verlenging van de erkenning als montessorischool. Deze visitatie was daarmee wezenlijk anders dan de vorige (collegiale) visitatie in 2009. Om deze reden zal in het verslag van deze visitatie niet verwezen worden naar het vorige rapport; het gaat in dit rapport immers om de argumentatie voor de beoordeling van de school bij de actuele visitatie.

De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie een goed leesbaar en eerlijk stuk. Met 116 pagina's was er tevens sprake van een zeer lijvig stuk, dat ook nog aangevuld werd door tientallen digitaal op te vragen bijlagen. Veel leeswerk dus voor de commissie, maar ook vooral een gedegen voorbereiding van de visitatie vanuit de school. Alleen het hoofdstuk over deskundigheid viel daarbij uit de toon – dat vond de commissie te summier. Daartegenover viel het hoofdstuk over opbrengsten op door de uitvoerige en waardevolle informatie. Verder vond de commissie dat het hoofdstuk over doelstellingen het beeld gaf van een ambitieuze en bevlogen school. Ten slotte was de grote aandacht in de zelfevaluatie voor de PDCA cyclus opvallend.

Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De visitatiecommissie observeerde 25 lesdelen in onder- en bovenbouw. De commissie bezocht alle vakken die op dat moment op het rooster stonden. Voorts bracht de commissie een kort bezoek aan de keuzewerktijd. De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school onderschrijft de montessori doelstellingen en heeft eigen doelstellingen toegevoegd. Dat zijn zowel inhoudelijke doelstellingen als doelstellingen die eerder over de organisatiecultuur gaan, zoals het consequent toepassen van kwaliteitsbeleid. De eigen doelstelling om een duurzame school te zijn is zichtbaar verbonden met montessori doelstellingen en wordt door alle betrokkenen (leerlingen, personeel, ouders) herkend. De doelstellingen worden breed gedragen door het personeel en zijn herkenbaar voor leerlingen en ouders.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Rode draden bij het realiseren van de doelstellingen zijn gedeeld leiderschap en kwaliteitsbeleid.

Het gedeeld leiderschap betekent dat deeldoelstellingen belegd zijn bij verschillende docenten. Voorbeelden daarvan zijn de innovatoren voor de leergebieden, de trekkers voor de secties en voor ICT en de projectleiders voor School aan zet. Door het verdelen

van taken komt er steeds meer eigenaarschap laag in de organisatie te liggen. Op alle niveaus zijn de betrokkenen gehouden aan het systematisch hanteren van de kwaliteitscyclus.

Docenten herkennen deze ontwikkeling. Deze biedt hen ook kansen zich verder in de organisatie te ontwikkelen.

1.3

De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.
- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De school voldoet aan deze standaard.

De visitatiecommissie heeft bij deze standaard twee mogelijke punten van zorg nader onderzocht. In de eerste plaats wilde de commissie onderzoeken wat de snelle groei van de school betekent voor de draagkracht van het personeel. In de tweede plaats was het voor de commissie de vraag of het grote aantal vernieuwingen niet leidt tot een te hoge werkdruk.

Op beide punten heeft de commissie bij navraag in verschillende panels een bevredigend antwoord gekregen.

De groei van de school leidt niet tot onoverkomelijke problemen bij het realiseren van de doelstellingen. Er wordt stevig ingezet op personeelsbeleid (zie 6).

In teamvergaderingen kiezen docenten zelf mee bij het stellen van prioriteiten. Het verdelen van taken levert spreiding op van de werklust. Het gevoel dat niet iedereen alles kan doen leeft. De schoolleiding beseft dat het goed is af en toe een pas op de plaats te maken en zaken tijdelijk te parkeren. Zo is het inrichten van een vwo afdeling voorlopig gearbeid.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Bij het lesbezoek vond de visitatiecommissie de sfeer aangenaam, veilig en respectvol. Docenten gedragen zich gelijkwaardig naar leerlingen toe. Het respect en de gelijkwaardigheid tussen alle deelnemers in de school werden ook bevestigd in de panelgesprekken. Leerlingen vinden dat er weinig ruzies op school zijn. Als ze er toch zijn, worden ze snel uitgepraat. Leerlingen en ouders vinden de school laagdrempelig; ze kunnen goed terecht als ze ergens mee zitten.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeieringsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen .

De school voldoet aan deze standaard.

De school voldoet aan alle indicatoren. Het determinatieproces verloopt goed, zo vinden leerlingen en ouders. Het omgaan met verschillen krijgt op verschillende manieren gestalte: in de begeleiding, maar ook in de mogelijkheden die de keuzecursussen bieden (zie ook 3.1). De school zet verschillende groeieringsvormen in. Naast samenwerkingsopdrachten in de klas (zie 3.5) ontmoeten leerlingen elkaar in wisselende samenstellingen bij de keuzecursussen, in de (beperkte) keuzewerktijd en bij de leergebieden in de onderbouw. Met name het werken in de grote groepen in de leergebieden wordt door leerlingen gewaardeerd als een manier om in een andere groepssamenstelling elkaar te ontmoeten.

Een leerling omschreef treffend hoe je als leerling leert omgaan met de ruimte die je krijgt: 'Je moet je eigen dingen regelen, zo is het hele leven. Je dwingt jezelf en krijgt er hulp bij.'

De visitatiecommissie vond de feedback van docenten naar leerlingen heel positief, soms zelfs overdreven positief. Het geduld bij soms eindeloos gedoe met telefoons en koptelefoons was erg groot – iets krachtadiger ingrijpen was af en toe gewenst. Parallel daaraan loopt de moeite die docenten kennelijk hebben om elkaar aan te spreken – een verbeterpunt volgens de zelfevaluatie. Desgevraagd vertelde het panel van de opstellers van de zelfevaluatie dat docenten veel moeten samenwerken en het daarbij moeilijk vinden om elkaar aan te spreken; liever bewaren ze de 'lieve vrede'. De schoolleiding vindt dat aanspreken wel nodig is en ziet ook graag congruentie tussen het elkaar aanspreken en het aanspreken van leerlingen.

Aanbeveling

Bespreek aan de hand van voorbeelden de aanspreekcultuur met elkaar en probeer deze met elkaar om te buigen naar iets krachtadiger gedrag.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.
- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet aan deze standaard.

Er is een stevig begeleidingssysteem waarin de mentor voor leerlingen het eerste aanspreekpunt is. De systematiek van het mentoraat is in ontwikkeling, onder andere door het onderling presenteren van mentorlessen. De school zoekt nog naar een betere balans tussen een vaste opzet van het mentoraat en de ruimte voor persoonlijke invulling door mentoren.

Leerlingen en ouders zijn in het algemeen tevreden over de begeleiding, zowel over de begeleiding door de mentoren als over de extra zorg. Ouders gaven een aantal goede voorbeelden van het verlenen van extra zorg.

Leerlingen kunnen ook bij anderen dan de mentor terecht als zij dat liever willen; in de eerste lijn speelt ook de pedagogische conciërge een positieve rol.

In ontwikkeling is het anders inrichten van de keuzecursussen, zodat deze ook deels een remediërende functie krijgen.

Eveneens in ontwikkeling is het inzetten van ouderejaars als 'buddy's' voor de eerste klassen. Een groot aantal leerlingen (60!) heeft zich hiervoor aangemeld. Het uitwerken is nog in ontwikkeling; de meningen over de effectiviteit verschillen.

Via Magister kunnen ouders niet alleen de resultaten van hun kinderen inzien, maar ook de verslagen van de (niet vertrouwelijke delen van) mentorgesprekken lezen. Leerlingen kunnen deze verslagen niet lezen - dat is enigszins inconsequent.

Aanbevelingen

Werk het buddysteem zodanig uit dat het effectief wordt en zorg voor borging in de organisatie.

Maak de verslagen van de mentorgesprekken ook beschikbaar voor leerlingen.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school wil midden in de samenleving staan en doet daar ook moeite voor. Zo zorgt de aandacht voor duurzaamheid voor allerlei maatschappelijke verbindingen. Dat geldt eveneens voor de keuzecursussen, die deels verzorgd worden door externe cursusgevers. Er zijn tal van voorbeelden van stages en projecten.

In school worden leerlingen nadrukkelijk en inhoudelijk betrokken bij de organisatie, onder andere via de vier werkgroepen die aan de leerlingenraad zijn gekoppeld.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De leergebieden uit de onderbouw en de profielmodules in de bovenbouw zorgen voor horizontale verbindingen tussen vakken. Door het inzetten van innovatoren wordt gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de leergebieden. Leerlingen uit het leerlingenpanel waardeerden de leergebieden en vonden ze ook voldoen als voorbereiding op het onderwijs in de bovenbouw.

Via de sectieplannen worden de doorlopende leerlijnen bewaakt. Ook dit proces wordt begeleid en gemonitord.

De school heeft gekozen voor minder keuzewerktijd en in plaats daarvan keuzecursussen ontwikkeld. Die bieden een aantal sterke punten voor leerlingen: een breder aanbod dan alleen schoolvakken, contact met mensen van buiten het onderwijs en werken in andere groeperingen. De kwaliteitsbewaking vormde wel een probleem. Deze wordt nu verbeterd door meer eenheid aan te brengen in de beoordeling en door iemand aan te stellen die de kwaliteit gaat bewaken.

Ook krijgt een aantal keuzecursussen een remediërende inhoud en moeten leerlingen verplicht voor een deel dergelijke cursussen kiezen.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

Bij het lesbezoek vond de visitatiecommissie dat de leertijd over het algemeen goed werd ingevuld; leerlingen waren behoorlijk betrokken bij het werk. Soms ging wel enige onderwijstijd verloren, met name bij groepswork – bewaak ook daar het 'kleine rendement'.

Dit gold in sterkere mate bij de keuzewerktijd, waar de verschillen groter waren. Het beeld dat de commissie kreeg uit panelgesprekken werd bevestigd in het bezoek aan de keuzewerktijd: voor sommige leerlingen is het een soort tussenuur, voor andere juist zeer welkome extra begeleiding. Docenten geven aan dat de indeling van leerlingen soms een probleem is: 'Ze zitten niet waar ze zouden moeten zitten'. De keuzewerktijd is mogelijk ook onvoldoende activerend, zo vond een docent.

Aanbeveling

Onderzoek mogelijkheden om de keuzewerktijd effectiever te maken. Daarbij kan de school zich ook laten inspireren door initiatieven van andere (montessori-)scholen.

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De commissie zag een behoorlijk aantal voorbeelden van het verbinden van hoofd, hart en handen bij cognitieve vakken, zowel in onder- als in bovenbouw. Een aantal voorbeelden zijn: een samenwerkingsopdracht over Arm en rijk bij geschiedenis; een deeltaak over natuurrampen; een songtekst maken plus videoclip en ontwerp voor een platenhoes; een wiskundeopdracht over piramides.

Voor wat betreft de verwerking van leerstof zag de commissie een behoorlijke variatie tussen uniforme en meervormige verwerking. Zowel uniforme als meervormige verwerkingsopdrachten zijn in de lessen aan de orde - een goede score.

De keuzecursussen bieden eveneens de mogelijkheid om hoofd, hart en handen te verbinden.

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbijbehorend hulpmateriaal.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De school voldoet aan deze standaard.

Binnen het kader van de deeltaken hebben leerlingen ruimte om hun werk zelf in te delen. In de onderbouw is ook sprake van enige niveaudifferentiatie. Het materiaal bestaat deels uit methodes, deels uit (aanvullend) eigen materiaal. De commissie zag opvallend veel materiaal dat gericht was op productie (in tegenstelling tot reproductie).

In de lessen is er veel ruimte voor leerlingen om zelfstandig te werken, daarbij begeleid door actieve docenten.

Als docenten instructie geven, doen ze dat als uitleg bij de methode of als eigen verhaal. Bij de instructie krijgen leerlingen ruimte voor een open inbreng.

Interventies van docenten zijn vaak handelingsgericht. Leerstofverkennde interventies (bijvoorbeeld via een onderwijsleergesprek) zag de commissie veel minder.

In het omgaan met leren kiezen wil de schoolleiding bouwen aan een doorlopende leerlijn voor keuzes.

Ten slotte nog een opmerking over het gebouw als voorbereide omgeving. De commissie zag grote verschillen tussen de aankleding van lokalen. Enkele lokalen waren tamelijk kaal. Over het geheel lijkt er weinig lijn te zitten in de aankleding van lokalen – dat is een verbeterpunt.

Aanbevelingen

Onderzoek op wat voor wijze kwalitatieve inhoudelijke interventies een grotere plaats kunnen krijgen in de interactie met leerlingen.

Besteed samen met leerlingen aandacht aan de aankleding van de lokalen.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De lokaalinrichting is bijna overal gericht op samenwerking. En leerlingen werken ook veel samen, zowel uit keuze als in samenwerkingsopdrachten, zowel in onder- als bovenbouw. Onderlinge hulp komt heel veel voor.

Verbeterpunt is nog het effectiever maken van het samenwerken.

Aanbeveling

Onderzoek in aansluiting op de eerste aanbeveling bij 3.4 wat docenten kunnen bijdragen aan het effectiever maken van het leren bij samenwerkingsopdrachten.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen.

De school voldoet aan deze standaard.

In de panelgesprekken met leerlingen en docenten kreeg de commissie voorbeelden te horen van verschillende vormen om delen van de leerstof af te sluiten. Daarbij is de weging wel verschillend en tellen meestal de schriftelijke toetsen het zwaarst.

Er is een duidelijk beleid ten aanzien van het nabespreken en herkansen van toetsen.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectieinstrument voor leerlingen.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De rapportage geeft een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. Basisafspraken is dat de rapporten altijd met leerlingen en ouders besproken worden. Leerlingen en ouders toonden zich tevreden over de rapporten en de bespreking. De commissie vond een sterk punt dat leerlingen ook via hun mentor vragen kunnen stellen aan vakdocenten en dat deze dan in het rapportgesprek aan de orde komen.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Niet alleen de rapporten zijn aanleiding tot reflectiegesprekken; er is ook ander materiaal bij vakken en keuzecursussen waarmee leerlingen leren reflecteren.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school heeft de tegenvallende examenresultaten van twee jaar geleden opgepakt en een analyse gemaakt van het tot stand komen van de resultaten. Deze analyse is uitgebreid en geeft een helder inzicht in de resultaten. Als vervolg heeft een teamleider een concept verbeterplan geschreven met duidelijke doelstellingen voor de toekomst. Vervolgens is de verantwoordelijkheid steeds meer neergelegd bij de secties. Deze moeten zich in hun sectieplannen verantwoorden over de resultaten. Daarbij moeten zij zorgen voor een doorgaande leerlijn van onderbouw naar bovenbouw. Doordat in feite alle docenten betrokken zijn in deze aanpak is er een gezamenlijk besef van de noodzaak gegroeid en is er draagvlak voor deze aanpak ontstaan.

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet aan deze standaard.

De school heeft de brede ontwikkelingsdoelen voor leerlingen benoemd en probeert het behalen ervan systematisch te onderzoeken door middel van allerlei gegevens, zoals evaluaties en tevredenheidsonderzoeken voor leerlingen en oud-leerlingen. Hieruit komt een positief beeld uit naar voren, ook vanuit de oud-leerlingen.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De inbreng van leerlingen is formeel geregeld via de leerlingenraad en de MR. Belangrijker is dat ook de inhoudelijke rol van leerlingen structureel in de school is opgenomen door de structuur van aan de leerlingenraad gekoppelde werkgroepen. Daarin kunnen leerlingen meepraten, meedenken en mee ontwikkelen. De visitatiecommissie kreeg van leerlingen uit het panel die in de leerlingenraad zaten het beeld van betrokkenheid, zelfs van bevlogenheid. Het grote aantal leerlingen (25) dat recent een feest mee heeft helpen organiseren, wijst ook op betrokkenheid. Elders (bij 2.4) is al het een en ander gezegd over het buddyproject – een interessante pilot, waarbij leerlingen ook een stukje pedagogisch-didactische inbreng hebben.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De ouders uit het ouderpanel, deels betrokken bij ouderraad en MR, vinden dat er naar hen geluisterd wordt en dat ze serieus worden genomen. Onderwerpen die op de agenda staan gaan over belangrijke zaken zoals de communicatie of de keuzes. Een aantal ouders betreunde het dat er geen follow-up was geweest op een oudernetwerk avond over communicatie en visie.

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Zoals bij 1.2 beschreven is, heeft de schoolleiding veel aandacht voor gedeeld leiderschap en zijn er tal van voorbeelden waarin dit ook daadwerkelijk is uitgewerkt. Daarmee is de invloed van het personeel belangrijk, niet alleen in formele zin, maar vooral ook inhoudelijk.

Voor het OOP geldt dat door de sterke groei in de afgelopen jaren de wens is ontstaan om zelf een team te worden. Deze teamvorming is in ontwikkeling.

Docenten werken in allerlei dwarsverbanden met elkaar, bijvoorbeeld in secties, leergebieden en teams. Door de horizontale en verticale werkverbanden is er meer verbinding in de school ontstaan – belangrijk voor de aanpak om de opbrengsten te verbeteren en de montessori doelstellingen te realiseren. De hoeveelheid vergaderingen wordt daarbij niet ervaren als overmatig; een enkele keer (bijvoorbeeld bij GLL) is het lastig om iedereen op hetzelfde moment rond de tafel te krijgen. De effectiviteit van een aantal vergaderingen kan nog wel beter, maar de schoolleiding probeert de verbetering hiervan nu aan te sturen.

Al met al is werkdruk niet echt een item. Indien het speelt voor individuele docenten, pakken teamleiders dit op in de gesprekkencyclus. De visitatiecommissie kreeg de indruk van een zeer betrokken team, dat goed op de hoogte was van de zaken die spelen in de school en zich daarvoor in wil zetten.

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Met name de begeleiding van nieuwe docenten is goed geregeld via een eigen cursus en coaching.

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

Op dit moment zijn er nog geen door de NMV erkende cursussen voor docenten en directie. Scholen kunnen derhalve nog niet voldoen aan deze standaard. Het beleid van de school (zie 6.1) past overigens goed bij de standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

Het kwaliteitsbeleid met veel aandacht voor de PDCA cyclus komt op alle niveaus terug. Docenten herkennen dit en waarderen dat zij in de gesprekken kunnen laten zien hoe zij montessorikenmerken zoals reflectie en keuzeopdrachten toepassen in hun onderwijs en begeleiding.

Voor zittende docenten zijn er mogelijkheden tot individuele coaching.

De vele professionaliseringsactiviteiten die de school onderneemt worden altijd gekoppeld aan de montessori identiteit.

Tot slot

De visitatiecommissie trof bij de visitatie een school aan die niet alleen volop bezig is met een grote hoeveelheid initiatieven, maar die daarbij ook veel aandacht heeft voor de kwaliteit van de realisatie daarvan. Het gedeeld leiderschap geeft kansen aan personeelsleden om een eigen rol te spelen en eigenaar te worden van ingezette ontwikkelingen. De kwaliteit wordt bewaakt via breed uitgezette systematische kwaliteitszorg.

De school lijkt in een 'flow' te verkeren en kan op dit moment als een voorbeeld dienen voor andere montessorischolen. Dat brengt ook meteen een uitdaging mee, namelijk om de nu aanwezige energie te benutten en de vele initiatieven blijvend te borgen in de organisatie. Apart aandachtspunt is nog om de rol van docenten bij de kwaliteit van het leren verder uit te bouwen.

De visitatiecommissie feliciteert de school met het zeer positieve resultaat van de visitatie en wenst haar veel succes bij de verdere ontwikkeling. Een woord van dank gaat uit naar de school voor de ontvangst en naar de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

Benno Elsen (voorzitter)
Vera Arents (basisonderwijs)
Theo Jaspers (Montessori College Oost)
Tim Loos (Zernike College Montessori)
Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)